Ɓataaki Pool yaade to Romankooɓe

1 Ɓataaki ki to am yuuri, miin Pool. Mi maccuɗo
Iisaa Almasiihu, mi noddaaɗo faa mi laatoo nu-
laaɗo muuɗum. Wo mi cuɓaaɗo faa mi yottina
Kabaaru Laamɗo Lobbo.
2 Kabaaru Lobbo oon wo mo Laamɗo aadinoo
gilla e annabaaɓe muuɗum ley Binndi ceniiɗi ɗiin.
3 Kabaaru oon wo haala Ɓiyiiko haalata. Fodde
neɗɗaaku muuɗum wo yuuruɗo e Daawda.
4 Fodde Ruuhu ceniiɗo du, holliraama wo Ɓii
Laamɗo jom baawɗe ko ummitii e maayde ɗuum.
Oon woni Joomiraaɗo meeɗen Iisaa Almasiihu.
5 Saabe makko min keɓiri moyyere laataade nu-
laaɓe faa yimɓe yuuruɓe e lenyi fuu ngoonɗina mo,
ɗowtanoo mo, de innde makko teddinee.
6 Onon du, oɗon njeyaa e maɓɓe, onon ɓe
Laamɗo noddi faa kawton e Iisaa Almasiihu ɓeen.
7 Miɗo jowta on fuu, onon wonɓe ley Roma ɓe
Laamɗo horsini de noddi faa laatoo seniiɓe. Wo
Laamɗo Baaba meeɗen e Joomiraaɗo men Iisaa
Almasiihu kokku on moyyere e jam.

No Pool yiɗiri yi'ude goonɗinɓe wonɓe Roma ɓeen

8 Ko artii fuu, miɗo yetta Laamɗo e dow innde
Iisaa Almasiihu saabe mooɗon on fuu, sabo haala
goonɗinal mooɗon ina haalee ley adunaaru fuu.
9 Laamɗo mo ndewammi e ɓernde am fuu e ko
ngollanammi Kabaaru Lobbo haala Ɓiyum ɗuum,
wo seedee miɗo miccoo on wakkati fuu

10 e ley du'aawuuji am fuu. Miɗo ŋaaroo Laamɗo
newnana kam laawol e ley muuyɗe muuɗum no
mi warda to mooɗon.
11 Sabo miɗo yiɗi yi'ude on sanne, faa mi yot-
tinana on dokkal yuurungal e Ruuhu faa semm-
bindina on.
12 Wooɗi, ko njiɗumi wi'ude wo faa cemm-
bunduren ley goondinal ngal kawtuɗen ngaal,
goondinal am semmbina on, ngal mooɗon du
semmbina kam.
13 Sakiraaɓe, miɗo yiɗi paamon: kile keewɗe
ngaɗumi anniya mi waran to mooɗon de miɗo
faddaa faa hannden. Miɗo yiɗi warude faa danya
ɓe keɓumi hakkunde mooɗon saabe Almasiihu
hono no keɓirmi yimɓe hakkunde lenyi goɗɗi ni.
14 Tilay mi yaha to yimɓe fuu, yimɓe ngallu e
wonɓe ladde, to joomiraaɓe anndal e majjuɓe.
15 Ɗum waɗi de miɗo yiɗi waajaade on Kabaaru
Lobbo oon, onon yimɓe Roma du.

Haala baawɗe Kabaaru Lobbo

16 Mi semtirtaa Kabaaru Lobbo oon, sabo wo
o baawɗe Laamɗo faa hisina goondindo mo fuu:
Alhuudiyankooɓe tafon, de caggal ɗuum, lenyi
goɗɗi fuu.
17 Sabo Kabaaru Lobbo oon ina ɓangina no
Laamɗo fonnditorii, ina ɓangina wo e goondinal
tan neɗɗo ndaardetee ponnditiiɗo yeeso Laamɗo,
illa fuɗɗoode faa e timmoode. Wo noon Binndi
ɗiin mbiiri: «Ponnditiiɗo wuurdan goondinal.»*

Haala tikkere Laamɗo dow luttal yimɓe

18 Tikkere Laamɗo ina ɓanga illa dow kammu
ina jippoo dow luttugol yimɓe e oonyaare muɓɓen

* **1:17** Habakuk 2.4.

fuu. Iɓe kaɗa goonga ɓangude saabe oonyaare maɓɓe ndeen.
19 Si goonga ko neɗɗo waawi anndude e Laamɗo ɗuum ina laaɓani ɓe, sabo Laamɗo hollii ɓe ɗum.
20 Sabo gilla Laamɗo tagi adunaaru ndu faa hannden, golle muuɗum ina ɓangina sifa muuɗum mo yi'ataake oon faa laaɓa, ɗum woni baawɗe makko faa abada ɗeen e no o worri fuu. Saabe ɗuum, yimɓe ɓeen ngalaa ko ɓe njaaboo fey.
21 Fay si taweede iɓe anndi Laamɗo, ɓe teddiniraay ɗum no foti teddinireede noon, ɓe njettaay mo du. Miilooji maɓɓe ɗiin laatake ɓoli, ɓerɗe maɓɓe puuyɗe ɗeen du niɓɓii.
22 Iɓe njaara wo ɓe jom'en hakkillo, jako wo ɓe majjuɓe.
23 Ɓe loomtinirii teddeengal Laamɗo duumiiɗo oon tooruuji nanndudi e yimɓe maayooɓe e pooli e kulle ɗe koyɗe nay e daasotooɗe.
24 Saabe ɗuum, Laamɗo yoppidi ɓe e muuyɗe yonkiiji maɓɓe tuunɗe faa ɓe kuyfini ɓalli maɓɓe hakkunde maɓɓe.
25 Ɓe loomtinirii Laamɗo goongaajo oon e fewre, ɓe teddinii ko tagaa, ɓe ndewi ɗum, ɓe njoppi Taguɗo oon. Oon woni jetteteeɗo faa abada! Aamiina.
26 Saabe ɗuum, Laamɗo yoppidi ɓe e muuyɗe terɗe maɓɓe cemtiniiɗe. Rewɓe maɓɓe ɓeen mbattiti ko haani waɗeede e ɓalli muɓɓen e ko haanaa.
27 Hono noon worɓe ɓeen du njoppi wondude e rewɓe faa naati na muuyundura. Worɓe ina ngaɗundura ko semtinii, de ɓe njomnitoree ley ɓalli maɓɓe fodde majjere maɓɓe.
28 Saabe ko ɓe miilinoo anndude Laamɗo walaa ko nafata ɗuum, Laamɗo yoppidi ɓe e majjere

maɓɓe, faa ɓe ngaɗi ko neɗɗo haanaa waɗude.
29 Iɓe keewi oonyaare e bonanda e eelgal e
nganyaandi fuu. Iɓe keewi kiram e war-hoore
e pooɗundural e jamba e anniya bonɗo. Wo ɓe
nyo'ooɓe yimɓe,
30 wo ɓe mbonkotooɓe, wanyuɓe Laamɗo. Wo ɓe
huyfinooɓe yimɓe, wo ɓe mawninkiniiɓe, manto-
tooɓe. Iɓe piloo laabi kesi faa ɓe ngaɗa ko boni. Iɓe
calanoo saaraaɓe maɓɓe.
31 Ɓe ngalaa hakkillo, ɓe koolnaaki, ɓe yoorɓe
ɓerɗe, ɓe ngalaa yurmeende.
32 Iɓe anndi ko Laamɗo yamiri: gaɗoowo golleeji
ɗi fuu ina haani maayde. Ammaa wanaa golleeji
ɗiin tan ɓe ngaɗata, iɓe njardoo woɓɓe du ngaɗa
ɗi.

2

Haala jukkungo Laamɗo

1 Ndelle, aan peloowo woɓɓe oon, mo laatiɗaa
fuu a walaa ko njaaboɗaa. Sabo si a felii goɗɗo, aɗa
liɓa hoore maa, sabo aan du aɗa waɗa ɗum.
2 Eɗen anndi Laamɗo ina saroo waɗooɓe hono
golleeji ɗiin fodde goonga.
3 Aan peloowo waɗooɓe iri golleeji ɗiin tawee
hono noon ngaɗirtaa, yalla aɗa sikki a daɗan
jukkungo sariya Laamɗo ngoon naa?
4 Naa a jawɗo moyyuki Laamɗo mawki kiin, kam
e munyal muuɗum e heese muuɗum naa? Yalla a
faamaay moyyuki muuɗum ina yaare faa tuubaa?
5 Ammaa ko a joorɗo ɓernde, a caliiɗo tuubude
ɗuum, aɗa waddana hoore maa tikkere Laamɗo
nyannde Laamɗo ɓanginta tikkere muuɗum e
sariya mum ponnditiiɗo oon.

6 Sabo Laamɗo barjoto mono fuu golle muuɗum.
7 Waɗooɓe ko woodi e ley munyal, filotooɓe darja e teddeengal e ko duumotoo ɓeen, keɓan nguurndam nduumiiɗam.
8 Ammaa filotooɓe ko nafata ko'e muɓɓen, saliiɓe goonga de ina kaɓɓii e bonanda ɓeen, jukkungo naawngo keɓata.
9 Torra e ɓillaare ngoodanii gaɗoowo ko boni fuu: Alhuudiyankooɓe tafon, de lenyi goɗɗi njokka.
10 Ammaa darja e teddeengal e jam ngoodanii gaɗoowo ko woodi fuu, Alhuudiyankooɓe tafon, de lenyi goɗɗi njokka.
11 Sabo Laamɗo ɓurdintaa yimɓe.
12 Kala gaɗoowo hakke mo anndaa Tawreeta Muusaa halkan tawa saroraaka Tawreeta oon. Katin du gaɗoowo hakke tawi na anndi Tawreeta, sarorte Tawreeta oon.
13 Yimɓe ndaardataake fonnditiiɓe yeeso Laamɗo e hettindanaade Tawreeta tan. Wo waɗooɓe ko Tawreeta wi'i ɓeen ndaardetee wo fonnditiiɓe.
14 Ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe ɓeen, e rafi muɓɓen anndude Tawreeta fuu, si ɓe ngaɗirii no Tawreeta oon wi'iri ni e ley muuyɗe ko'e maɓɓe, ɓe kollii iɓe njogii Tawreeta e ley hakkillooji maɓɓe fay si ɓe ngalaa Tawreeta Muusaa oon.
15 Ɓe kollii ko Tawreeta Muusaa oon yamiri ɗuum ina winndaa e ɓerɗe maɓɓe. Ɓerɗe maɓɓe ina ceedanoo ɓe, wakkati wakkati miilooji maɓɓe na pela ɓe, wakkati gom du na laamna ɓe.
16 Ɗum ɓangowan nyannde Laamɗo yamirta Iisaa Almasiihu saroo ko suudii ley ɓerɗe ɗuum, no fotirta e Kabaaru Lobbo mo mbaajotoomi oon.

No Alhuudiyankooɓe ngorri e Tawreeta Muusaa

17 Aan, bi'uɗo wo a Alhuudiyanke, aɗa tuugii
Tawreeta Muusaa, aɗa mantoroo kawtal maa e
Laamɗo,
18 aɗa anndi muuyɗe Laamɗo, aɗa waawi
suɓaade ko woodi sabo a jannginaama Tawreeta
oon.
19 A tannyorii wo a ɗowoowo wumɓe, wo a
annoora wonɓe e nimre ɓeen.
20 Aɗa waajoo ɓe njanngaay ɓeen, aɗa janngina
sukaaɓe saabe ko njogiɗaa anndal e goonga faa
hiɓɓi e ley Tawreeta Muusaa oon ɗuum.
21 Woodi ndelle, aɗa tindina woɓɓe, yalla a tind-
intaa hoore maa naa? Aɗa waajoo taa mbujjee, a
wujjataa naa?
22 Aɗa wi'a taa njeenee, a jeenataa naa? Aɗa
harmina tooruuji, a wujjataa ley cuudi majji toon
naa?
23 Aan mantortooɗo Tawreeta, a huyfintaa in-
nde Laamɗo e luttugol maa Tawreeta oon naa?
24 Ɗum wadi de Binndi ɗiin mbi'i: «Onon ngadi
de yimɓe ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe ɓeen ina
mbonkoo innde Laamɗo.»*
25 Woodi, si aɗa hayba jamirooje Tawreeta,
taadagol Alhuudiyankooɓe ina waawi nafude ma.
Ammaa si aɗa lutta jamirooje ɗeen, a laatake hono
mo taadaaki ni.
26 Si mo taadaaki haybii jamirooje Tawreeta,
wanaa Laamɗo ndaardan joomum hono o
taadiiɗo nii naa?
27 Mo taadaaki de na hayba Tawreeta Muusaa
oon, kam saroyte aan luttuɗo Tawreeta oon, fay si
a taadiiɗo anndudo Binndi ɗiin.

---

* **2:24** Esaaya 52.5.

28 Sabo wanaa ko yi'etee ɗuum waɗata neɗɗo
Alhuudiyanke jaati, wanaa ko golletee e ɓanndu
ɗuum woni taadagol.
29 Wo ko yi'ataake ɗuum waɗata neɗɗo Alhu-
udiyanke jaati, taadagol du ley ɓernde muuɗum
tawetee. Wo Ruuhu gollata ɗum, wanaa binndi.
Manoore neɗɗo oon, wanaa to yimɓe yuurata, wo
to Laamɗo nde yuurata.

3

1 Ndelle, ɗume Alhuudiya'en ɓurdi lenyi goɗɗi?
Ɗume woni nafaa taadagol?
2 Ina heewi e alhaaliiji fuu. Ko artii fuu, Laamɗo
halfinii ɓe konngol muuɗum.
3 Goonga, woɓɓe maɓɓe koolnaaki. Yalla ɗum
ina waawi bonnude ko Laamɗo wo koolniiɗo
ɗuum naa?
4 Ɗum waawaa koy! Fay si yimɓe fuu wo fe-
wooɓe, tilay Laamɗo kaa annditee wo goongante.
Wo hono noon winndiraa:
«Fonnditaare maaɗa ina annditee e ko kaalataa
ɗuum,
si a sardaama du fu, a liɓan.»*
5 Ɗo mi haaldan hono no woɓɓe kaaldata ni: si
oonyaare meeɗen ina ɓeyda hollude fonnditaare
Laamɗo ndeen, noy mbi'eten? Yalla en mbi'an
Laamɗo wo oonyiiɗo si jippinii tikkere muuɗum
dow meeɗen naa?
6 Fay seeɗa! Sabo si Laamɗo wo oonyiiɗo, noy o
sarortoo adunaaru ndu?
7 Goɗɗo na waawi wi'ude faa hannden: si fewre
am ɓeydii hollude goongalaaku Laamɗo faa ɗum

* **3:4** Jabuura 51.6.

mawninii teddeengal muuɗum, ko waɗi miɗo saree hono wo mi luttoowo?
8 Si neɗɗo na miilira nii fu, wi'an: «Ngaɗen ko boni faa ko wooɗi funta.» Won mbonkotooɓe ina mbi'a enen du eɗen mbiira noon. Yimɓe ɓeen kaa, jukkungo muɓɓen ina foti e golle muɓɓen.

No yimɓe fuu ndonkiri laataade fonnditiiɓe

9 Ndelle, enen Alhuudiyankooɓe ɓeen, eɗen ɓuri yimɓe heddiiɓe naa? En ɓuraa koy. Sabo mi hollii Alhuudiyanke e mo wanaa Alhuudiyanke fuu e ley hakkeeji ngoni.
10 Wo hono no winndiraa:
«Walaa fuu ponnditiiɗo, fay gooto,
11 fay gooto walaa paamal,
fay gooto filataako Laamɗo.
12 Yimɓe fuu mbosake laawol, fuu laatake ɓolɓe.
Walaa fuu gaɗoowo ko wooɗi, fay gooto.»†
13 «Kunnduɗe maɓɓe ina nga'i hono caabeeje uddi-
tiiɗe ni,
ɗemle maɓɓe ina kaala hiila.
Toni maɓɓe ina caawi tooke bolle.»‡
14 «Kunnduɗe maɓɓe ina keewi kuddi e haalaaji
mettuɗi.»§
15 «Koyɗe maɓɓe ina njaawi rufude yiiyam.
16 Bonanda e mettorgal ina njokki ɓe to ɓe
njahata fuu,
17 ɓe anndaa laawol jam.»*
18 «Kulol Laamɗo walaa e ɓerɗe maɓɓe fey.»†
19 Eɗen anndi huunde fuu ko Tawreeta Muusaa oon wi'i, wo wonɓe e ley muuɗum ɓeen haaldi, faa

---

† **3:12** Jabuura 14.1-3, 53.2-4. ‡ **3:13** Jabuura 5.10, 140.4. § **3:14** Jabuura 10.7. * **3:17** Esaaya 59.7-8. † **3:18** Jabuura 36.2.

kunnduɗe fuu ndeyyinoo, de yimɓe adunaaru fuu
paama ina poti e hiiteede kiite Laamɗo.
20 Sabo fay gooto ndaardataake ponnditiiɗo
yeeso Laamɗo saabe haybude muuɗum Tawreeta
Muusaa. Si goonga, golle Tawreeta oon haaɗii e
anndinde yimɓe ko woni hakke.

No yimɓe laatortoo fonnditiiɓe yeeso Laamɗo

21 Ammaa joonin Laamɗo ɓanginii no
fonnditaare muuɗum heɓirtee ko wanaa haybude
Tawreeta Muusaa. Tawreeta oon e dewte
annabaaɓe ɗeen kaaliino kabaaru majjum:
22 o ndaardan goonɗinɓe ɓeen fuu wo fonndi-
tiiɓe saabe goonɗinal muɓɓen Iisaa Almasiihu.
Sabo walaa ko senndi yimɓe:
23 yimɓe fuu luttii, kewtaay yottaade darja
Laamɗo.
24 Ammaa Laamɗo tiigorake ɓe fonnditiiɓe e
dokkal saabe hinney muuɗum. O waɗirii ɗum e
Iisaa Almasiihu dimɗinɗo ɓe oon.
25 Wo kam Laamɗo waɗi kirsamaari ittoori hak-
keeji‡, faa ittiri hakkeeji goonɗinɓe ɗiin e yiiyam
muuɗum. Hono noon Laamɗo holliri fonnditaare
muuɗum, fay si jukkaakino luttuɓe arande
26 saabe munyal muuɗum. O waɗirii ɗum faa
o ɓangina fonnditaare makko ley jamaanu mo
ngonɗen o, faa o holla wo o ponnditiiɗo, wooɗi
du, neɗɗo fuu goonɗinɗo Iisaa, o ndaardan ɗum
ponnditiiɗo.

‡ **3:25** Haala kirsamaari kaan, e geresankoore ina waawi hollude kirsamaari ittoori hakke, ittoori nganyaandi hakkunde yimɓe e Laamɗo du.

27 Ndelle, ɗume neɗɗo waawi mantoraade?
Walaa! Haybude Tawreeta Muusaa oon waɗi ɗum
naa? Wanaa! Goonɗinal tan waɗi ɗum!
28 Sabo miɗen anndi neɗɗo ndaardete ponndi-
tiiɗo saabe goonɗinal muuɗum, wanaa saabe hay-
bugol muuɗum Tawreeta.
29 Naa Laamɗo wo Laamɗo Alhuudiyankooɓe
tan naa? Wanaa wo o Laamɗo lenyi goɗɗi ɗiin du
naa? Goonga, wo o Laamɗo lenyi goɗɗi ɗiin du.
30 Sabo Laamɗo gooto woodi, ndaardoowo
taadiiɓe ɓeen fonnditiiɓe saabe goonɗinal
muɓɓen, ɓe taadaaki ɓeen du o ndaardan ɗum'en
fonnditiiɓe saabe goonɗinal muɓɓen.
31 Ndelle, min ngaɗii Tawreeta Muusaa oon wo
ɓolum saabe goonɗinal naa? Fay seeɗa! Min
ɓolɗinaay mo, min tabintinii mo!

4

Haala goonɗinal Ibrahiima

1 Ɗume mbi'eten dow Ibrahiima maami en oon?
Ɗume o ekitii dow kabaaru oon?
2 Si tawiino o laatake ponnditiiɗo saabe golleeji
makko ɗiin, ndeen imo waawunoo mantaade. De
yeeso Laamɗo kaa o waawaa mantaade.
3 Sabo Binndi ɗiin mbi'ii: «Ibrahiima goonɗinii
Laamɗo, de Laamɗo hiisorii mo saabe majjum wo
o ponnditiiɗo.»*
4 Woodi, si neɗɗo gollii fu, njobdi muuɗum hi-
isortaake hono moyyere, wo ko tilsi yoɓeede.
5 Ammaa yeeso Laamɗo neɗɗo waawaa yowude
jikke muuɗum dow golle mum. Sanaa o goonɗina
Laamɗo baawɗo nanngirde bonɓe wo fonnditiiɓe

* **4:3** Fuɗɗoode 15.6.

oon, ndeen goondinal makko hiisete wo fonnditaare.
6 Noon Daawda du haaliri dow barke neddo mo
Laamdo hiisorii ponnditiido baka golleeji ngalaa.
O wi'ii:
7 «Barke woodanii yimɓe ɓe lutti muɓɓen njaafaa,
ɓe hakkeeji muɓɓen mooytaa.
8 Barke woodanii neddo fuu mo Joomiraado
hiisaaki hakkeeji muudum.»†
9 Yalla taadiiɓe ɓeen tan njeyi barke oon naa?
Yalla ɓe taadaaki ɓeen ngalaa toon naa? En mbi'ii:
wo saabe goondinal Laamdo hiisorii Ibrahiima wo
ponnditiido.
10 Ndelle, noy Ibrahiima worrunoo nde ndaar-
danoo wo ponnditiido ndeen? O taadiido naa o
wanaa? Si goonga, o ndaardaama o ponnditiido
gilla o taadaaki.
11 Taadagol makko du wo maande holloore
fonnditaare makko saabe goondinal ngal o
woodunoo gilla o taadaaki. Hono noon, o laatorii
maama goondinɓe ɓe taadaaki ɓeen fuu, faa ɓeen
du kiisoree wo fonnditiiɓe.
12 Kanko woni baaba taadiiɓe du, de ɓe kaadaay
e taadagol tan. Wo ɓe jokkuɓe laawol makko
du, kanko baaba meeden Ibrahiima goondindo
Laamdo gilla taadaaki.

Amaana mo Laamdo wadani Ibrahiima

13 Laamdo aadake hokkude Ibrahiima e yuwdi
muudum adunaaru ndu. Amaana oon daraaki
dow ko Ibrahiima jokki Tawreeta oon, ammaa
darake dow fonnditaare nde Ibrahiima heɓi saabe
goondinal muudum ndeen.

† **4:8** Jabuura 32.1-2.

14 Sabo si amaana oon darake dow jokku-
gol Tawreeta fu, goondinal laatake ɓolal, woodi
amaana oon du nafataa.
15 Sabo jamirooje Tawreeta ɗeen wo jukkungo
Laamɗo ngaddata. De si jamirooje ngalaa fu, lutti
du ngalaa.

16 Ndelle, amaana Laamɗo oon wo dow
goondinal yowii, faa laatoo moyyere makko. O
tabitan e yuwdi Ibrahiima fuu, wanaa hokkaaɓe
Tawreeta tan, ammaa goondinirɓe no Ibrahiima
goondiniri ni ɓeen fuu. Kanko woni maama
meeɗen en fuu.
17 Dum ina hawra e ko winndaa dow Ibrahiima:
«Mi waɗii ma baaba lenyi keewɗi.»‡ Wo noon ɗum
laatorii yeeso Laamɗo mo Ibrahiima goondini,
kokkoowo maayɓe nguurndam, jamiroowo ko
walaa ɗuum laatoo.
18 Fay si Ibrahiima walaa daliili dow ko yowa
jikke muuɗum heɓude yuwdi katin, o heddii imo
goondini. Wo nii o laatorii baaba lenyi keewɗi no
Laamɗo wiirunoo mo ni: «Hono nii yuwdi maaɗa
fotata.»§
19 Ibrahiima duuɓi muuɗum ina ngaɗa hono
hemre, ammaa goondinal mum lokkiɗaay nde
yi'unoo ɓanndu mum naywii, deekum Saaratu
oon du naywii, faltake rimude.
20 O sikkitiraay amaana Laamɗo oon. Ko laatii
dey, goondinal makko ɓeydii semmbe, o teddini
Laamɗo.
21 O tannyorii Laamɗo ina waawi tabintinde
amaana muuɗum.

‡ **4:17** Fuɗɗoode 17.5. § **4:18** Fuɗɗoode 15.5.

22 Saabe ɗuum, «Laamɗo hiisorii mo wo o pon-
ndititiiɗo.»
23 Ko Binndi ɗiin mbi'i «Laamɗo hiisorake mo
wo o ponnditiiɗo» ɗuum, wanaa saabe makko tan
winndiraa.
24 Iɗum winndiraa saabe meeɗen enen du.
Laamɗo hiisorto en fonnditiiɓe, enen goondinɓe
Laamɗo iirtinii Joomiraaɗo meeɗen Iisaa e
maayde oon.
25 O hokkitiraama, o maayi saabe lutti men, de o
iirtinaa faa ndaardeɗen fonnditiiɓe.

5

Haala jam hakkunde meeɗen e Laamɗo

1 Ko keɓuɗen ndaardeede fonnditiiɓe saabe
goondinal ɗuum, waɗii jam hakkunde meeɗen e
Laamɗo saabe Joomiraaɗo men Iisaa Almasiihu.
2 Kam udditani en dammbugal hinney Laamɗo
mo ngonɗen joonin saabe goondinal meeɗen. Ley
majjum eɗen ceyoroo jikke wondude e darja
Laamɗo.
3 Wanaa ɗum tan, eɗen ceyoroo torraaji meeɗen
du sabo eɗen anndi torraaji ndimata munyal,
4 munyal du rima ne'aaku, ne'aaku du rima
jikke.
5 Jikke oon du waasataake, sabo Ruuhu Ceniiɗo
mo kokkaɗen oon hebbinii en njinngu Laamɗo.
6 Sabo ley wakkati mo Laamɗo suɓii oon, nde
tawanoo en ngalaano semmbe ndeen, Almasiihu
maayani en, enen luttuɓe Laamɗo.
7 Ina tiiɗi ko goɗɗo jaɓa maayande neɗɗo fay si
wo ponnditiiɗo. Ina hasii goɗɗo suusa maayande
lobbo.

8 Ammaa Laamɗo hollii no yiɗiri en ko Almasi-
ihu maayanii en gilla en luttuɓe.
9 Joonin ko ndaardaɗen en fonnditiiɓe saabe
yiiyam makko ɗuum, tannyoral en ndaɗan tikkere
Laamɗo du saabe makko.
10 Sabo nde laatinoɗen wayɓe Laamɗo ndeen,
Laamɗo rewrintinii en e muuɗum saabe maayde
Ɓiyum. Ko ndewrintinaɗen e makko joonin ɗuum,
sikke fuu walaa en kisinte saabe nguurndam
Ɓiyiiko oon du.
11 De wanaa ɗuum tan, ammaa eɗen ceyoroo
Laamɗo saabe Joomiraaɗo men Iisaa Almasiihu,
dewrintinɗo en e Laamɗo oon.

No Aadama nannditirta e Almasiihu

12 Joonin le, wo saabe neɗɗo gooto de hakke
naati e adunaaru, wooɗi hakkeeji ɗiin du ngaddi
maayde. Noon maayde ndeen yottorii yimɓe fuu,
sabo ɓe fuu ɓe luttii.
13 Si goonga, gilla Tawreeta Muusaa oon jip-
pinaaka, hakkeeji ina ngoodi e adunaaru ndu. De
si jamirooje Tawreeta ngalaa, hakkeeji kiisataake.
14 Gilla e Aadama faa e Muusaa, walaa fuu
mo maayde jaalaaki, fay yimɓe ɓe ngaɗaay hakke
iri mo Aadama waɗi nde luttunoo yamiroore
Laamɗo. Aadama oon wo alhaali garoowo oon.
15 Ammaa en kaanaa fonndude luttal Aadama
e dokkal Laamɗo. Goonga, yimɓe heewɓe maayii
saabe luttal neɗɗo gooto. Ammaa hinney Laamɗo,
kam e dokkal ngal hokki yimɓe heewɓe saabe
neɗɗo gooto ina ɓuri ɗum fuu manngu. Neɗɗo oon
woni Iisaa Almasiihu.
16 Katin du en kaanaa fonndude ko dokkal
Laamɗo rimata ɗuum e ko luttal neɗɗo gooto

rimata ɗuum. Sabo sariya waɗaama dow luttal gootal ngaal, de ɗum waddi jukkungo. Ammaa moyyere Laamɗo mawnde wari caggal lutti keewɗi, de ɗum waddi fonnditaare.
17 Wo saabe luttal neɗɗo gooto maayde laamorii yimɓe. Ammaa ɗum waawaa fonndeede e laamagol heɓooɓe moyyere Laamɗo heewnde e dokkal fonnditaare ɓeen. Ɓeen laamortoo e nguurndam saabe neɗɗo gooto. Oon woni Iisaa Almasiihu.
18 Ndelle, no luttal neɗɗo gooto waddirani yimɓe fuu jukkungo ni, hono noon du gollal ponnditiingal ngal neɗɗo gooto golli ina laatanoo yimɓe fuu fonnditaare e nguurndam.
19 No salaare neɗɗo gooto waɗiri yimɓe heewɓe luttuɓe ni, hono noon ɗowtaare neɗɗo gooto du waɗiroyta heewɓe ndaardee fonnditiiɓe.
20 Tawreeta naatii faa lutti ɓeyda annditeede. Ammaa fay ko lutti keewi ɗuum fu, hinney Laamɗo ɓuri heewude.
21 Hono no luttal laamorii de waddi maayde ni, hono noon hinney Laamɗo oon du laamortoo saabe fonnditaare, faa yaara en to nguurndam nduumiiɗam saabe Iisaa Almasiihu Joomiraaɗo meeɗen.

6

Haala maaydude e Almasiihu e wuurdude e muuɗum

1 Ndelle, ɗume mbi'eten? En keddoto e hakkeeji yalla hinney Laamɗo ina ɓeydoo naa?
2 Kayto! Ɗum waawaa laataade! En ceedii e hakkeeji faa laatoɗen maayɓe to majji. Ndelle noy mbuurdirten ley majji katin?

3 Oɗon anndi lootagal meeɗen batisima
kaɓɓungal en e Iisaa Almasiihu ngaal hawtii
en e maayde muuɗum du.
4 Ndelle, e ley lootagal batisima ngaal en maay-
dii e makko, en uwidaama e makko. Ndeen du,
no Almasiihu iirtorii e hakkunde maayɓe saabe
baawɗe Baabiiwo tedduɗe ɗeen, enen du en mbu-
urda noon nguurndam kesam.
5 Sabo si en kawtii e makko ley maayde nan-
ndunde e maayde makko, en kawtan e makko
ummitagol nanndungol e ngol makko.
6 Ndelle eɗen paami ɗum ɗo: tomottaaku
meeɗen kiinngu nguun tontidaama e makko dow
leggal palaangal, faa baawɗe ɓalli men luttooji
ɗiin kalka, faa tawee en nganaa maccuɓe hakke
katin.
7 Sabo si neɗɗo maayii fu, yaltii e hawju hakke.
8 Ko maayduɗen e Almasiihu ɗuum, eɗen koolii
en mbuurdan e makko du.
9 Sabo eɗen anndi ko Almasiihu iirtii e
hakkunde maayɓe ɗuum, maayataa katin.
Maayde walaa baawɗe dow makko katin.
10 Ko o maayi ɗuum, wo saabe hakkeeji yimɓe
nde wootere faa abada. Joonin ko o wuuri ɗuum,
wo muuyɗe Laamɗo o wuurani.
11 Hono noon, onon du, laatee maayɓe ɓe hak-
keeji laamaaki, de laatanoɗon Laamɗo wuuruɓe e
kawtal Iisaa Almasiihu.
12 Ndelle, taa accee hakke laamoo ɓalli mooɗon
maayooji ɗiin faa njokkon muuyɗe majji.
13 Taa kokkitiree terɗe ɓalli mon hakke, taa
ngaɗon ɗe kaɓitirɗe oonyaare. Kokkee ko'e mon
Laamɗo, sabo on iirtinaama e maayde, oɗon mbu-

uri. Kokkee terɗe moodon Laamɗo faa ɗe laatoo kaɓitirɗe fonnditaare.
14 Hakke laamataako on katin, sabo on ngalaa
ley jamirooje Tawreeta. Wo ley hinney Laamɗo
ngonɗon.

No yimɓe laatortoo gollooɓe ɗowtaniiɓe fonnditaare

15 Ndelle noy? Yalla en ngaɗan hakke sabo ley
hinney ngonɗen wanaa ley Tawreeta naa? Kayto!
Ɗum waawaa laataade!
16 On paamaay naa? Si on kokkii goddo ko'e
mon faa ngollanon ɗum, ɗowtanoɗon ɗum fu, on
laatake maccuɓe mo ɗowtantoɗon oon. Ndelle,
naa on laatake maccuɓe hakke jaaroowo on e
maayde, naa on ɗowtanake Laamɗo jaaroowo on
e fonnditaare.
17 Ammaa jettooje ngoodanii Laamɗo! Arande
wo on maccuɓe hakke, de joonin on laatake
jokkirɓe laawol ngol njannginaɗon ngool e ɓerɗe
laaɓuɗe.
18 On ndimɗinaama e hakke, on laatake
maccuɓe fonnditaare.
19 Miɗo haalda ɗo no yimɓe paamirta ni saabe
lokkaaku moodon. Arande oɗon ngattunoo terɗe
mon ley hawju tuundi e bonanda faa ko boni
ɓeydoo. Joonin kaa, ngaɗiron ɗe noon ley hawju
fonnditaare faa ngollon ko senii.

20 Nde ngonnoɗon ley maccungaaku hakke
ndeen, on laataakino gollooɓe ɗowtaniiɓe fonnditaare.
21 Nafaa oye keɓuɗon e majjum wakkati oon?
Fay huunde, si wanaa ko cemtirton hannden
ɗuum, sabo cakitte majjum wo maayde.

22 Ammaa joonin, on ndimɗinaama e maccungaaku hakke, on laatake maccuɓe Laamɗo. Nafaa mo keɓuɗon wo joonnde seniinde, de cakitte majjum du wo nguurndam nduumiiɗam.
23 Sabo njobdi hakke wo maayde, ammaa dokkal Laamɗo wo nguurndam nduumiiɗam e ley kawtal Iisaa Almasiihu Joomiraaɗo meeɗen.

7

No yimɓe kaɓɓitiraa e jamirooje Tawreeta

1 Sakiraaɓe, miɗo haalana on onon annduɓe Tawreeta Muusaa. Oɗon anndi jamirooje Tawreeta na ndawrana neɗɗo haddi nguurndam muuɗum tan.
2 Hono nii debbo ɓaŋaaɗo du, jamirooje kaɓɓiri ɗum e gorum oon si gorum oon ina wuuri. Ammaa si gorum oon maayii fu, o haɓɓitaama e jamirooje kaɓɓunooɗe mo ɗeen.
3 Si goɗɗo ɓaŋii mo e ley nguurndam goriiko oon, wi'ete wo o jeenoowo. Ammaa si goriiko oon maayii, jamirooje ɗeen njoppan mo, o wi'ataake jeenoowo si o ɓaŋundurii e gorko goɗɗo.
4 Sakiraaɓe am, onon du, fodde Tawreeta Muusaa, on laatake maayɓe. On yuwii e ley muuɗum saabe ɓanndu Almasiihu tontanaandu on nduun faa njeyaɗon e muuɗum. Kam woni mo Laamɗo iirtini e hakkunde maayɓe oon faa ngollen ko welata Laamɗo.
5 Wakkati nde ngonnoɗen ley hawju muuyɗe terɗe ndeen, muuyɗe meeɗen bonɗe ɗe Tawreeta ummini ɗeen ina ngolla e ɓalli men faa njaara en to maayde.

6 Ammaa joonin, en ndimɗinaama e Tawreeta.
Fodde Tawreeta kaɓɓunoodo en oon, en laatake
maayɓe, faa mbaawen gollande Laamɗo dow laa-
wol kesol ngol Ruuhu muuɗum hawjii, wanaa
dow laawol kiinngol ngol binndi njamirnoo.

No Tawreeta Muusaa anndiniri ko woni luttal

7 Ndelle, ɗume mbi'eten? Tawreeta Muusaa oon
wo hakke naa? Wanaa koy! Ammaa, si Tawreeta
walaa fu, mi anndaano ko woni hakke. Sabo mi
anndaano ko woni muuyude ko jeyaa si Tawreeta
wi'aayno: «Taa muuyu ko a jeyaa!»
8 Ammaa hakke adii ko jamirooje kaɗi ɗuum,
de waɗi e am siyiiji muuyɗe terɗe fuu. Sabo
si Tawreeta walaano fu, hakke wo huunde
waatunde.
9 Miin e hoore am, nde mi anndaano Tawreeta
arande ndeen, miɗo wuurnoo, ammaa ko kaɗaaɗi
ɗiin ngari ɗuum, hakkeeji laatii buurɗi,
10 de miin du, maayumi. Jamirooje kaanunooɗe
waɗande kam nguurndam ɗeen, laatii jaarooje
kam to maayde.
11 Sabo hakke adii kaɗaaɗi ɗiin, de hiili kam,
wardi kam ɗi.
12 Ndelle, Tawreeta Muusaa wo ceniiɗo,
jamirooje ɗeen du wo ceniiɗe, wo ponnditiiɗe,
wo moyyuɗe.
13 Ndelle, yalla ko woodi waddanii kam maayde
naa? Ɗum waawaa laataade! Wo hakke waɗi ɗum.
Hono nii hakke anndititirtee wo hakke jaati, sabo
o nawtorake ko woodi faa rimana kam maayde.
Ndelle, jamirooje ɗeen kolli hakke oon wo huunde
bonnde faa faltii haddi.

Haala durwugol neɗɗo e hakke

14 Eɗen anndi Tawreeta Muusaa oon to Ruuhu
Ceniiɗo yuuri. De miin kaa, mi adunanke tan mo
hakke dawrani.
15 Sabo mi faamaay ko ngaɗammi ɗuum: ko
njiɗumi waɗude ɗuum, mi waɗataa ɗum, de ko
mbanyumi ɗuum, wo ɗuum ngaɗammi.
16 Si miɗo waɗa ko mi yiɗaa waɗude ɗuum,
ina holla mi jaɓii jamirooje Tawreeta ɗeen ina
mboodi.
17 Ndelle, wanaa miin waɗirta noon, wo hakke
gonɗo ley am.
18 Miɗo anndi e ley am, ɗum woni e ley ɓanndu
am, ko woodi walaa e muuɗum. Yiɗude waɗude ko
woodi ina woni e am, de mi waawaa waɗude ɗum.
19 Mi waɗataa ko woodi ko njiɗumi ɗuum, wo ko
boni ko mi yiɗaa ɗuum ngaɗammi.
20 Ammaa si mi waɗii ko mi yiɗaa, wanaa miin
gollirta noon, wo hakke gonɗo ley am oon.
21 Ko taykiimi dey: wakkati fuu miɗo yiɗi
waɗude ko woodi, de ko boni ina woni e am, ina
haɗa kam.
22 E ley ɓernde am miɗo seyoroo Jamirooje
Laamɗo ɗeen.
23 Ammaa miɗo maata al'aada bonɗo e ley
ɓanndu am, ina haɓa e laawol ngol hakkillo am
wi'i na woodi ngool. Al'aada bonɗo oon ina waɗa
kam maccuɗo hakke gonɗo ley ɓanndu am oon.
24 Kay, miɗo yurminii! Moy waawi dannude
kam e ɓanndu yaarooru kam to maayde ndu?
25 Jettooje ngoodanii Laamɗo saabe Joomiraaɗo
meeɗen Iisaa Almasiihu!
Ndelle miin, e ley hakkillo am wo mi maccuɗo
jamirooje Laamɗo, ammaa e ɓanndu am wo mi
maccuɗo laawol hakke.

8

Haala nguurndam kawtuɗam e Ruuhu Laamɗo

1 Joonin kaa, jukkungo fuu walaa e hawtuɓe e
Iisaa Almasiihu ɓeen,
2 sabo baawɗe Ruuhu kokkooje en nguurndam
saabe Iisaa Almasiihu ɗeen ndimɗinii en e baawɗe
hakke e maayde fuu.
3 Ko Tawreeta Muusaa waawaayno waɗude
saabe lokkaaku ɓalli men, wo ɗuum Laamɗo waɗi.
O nuli Ɓiyiiko e ley tagaadi nanndundi e ɓiɓɓe-
Aadama jom'en hakkeeji ɓeen faa itta hakke. E ley
tagaadi ndiin o jukkii hakke golloowo e ley ɓalli
men.
4 Ɗum fuu wo faa laaɓal ngal Tawreeta yamiri
ngaal hiɓɓa e dow meeɗen, enen jokkuɓe Ruuhu
ɓe nganaa jokkuɓe muuyɗe terɗe ɓeen.
5 Jokkuɓe muuyɗe terɗe ɓeen, muuyɗe terɗe na
ndawrana hakkillooji muɓɓen. De jokkuɓe Ruuhu
ɓeen, wo Ruuhu dawranta hakkillooji muɓɓen.
6 Hakkillo jokkoowo muuyɗe terɗe muuɗum, na
waddana joomum maayde. Hakkillo jokkoowo ko
Ruuhu jeyi du, na waddana joomum nguurndam
e jam.
7 Sabo hakkillo jokkoowo muuyɗe terɗe
muuɗum tan ina wanyi Laamɗo. Joomum
ɗowtantaako Jamirooje Laamɗo ɗeen. Si goonga
du, waawaa.
8 Jokkuɓe muuyɗe terɗe ɓeen mbaawaa welude
Laamɗo.
9 De onon le, on njokkataa muuyɗe terɗe, am-
maa oɗon njokka Ruuhu, si goonga fu Ruuhu
Laamɗo ina woni ley ɓerɗe mooɗon. Neɗɗo fuu mo
walaa Ruuhu Almasiihu oon, waldaa e Almasiihu.

10 Kaa si Almasiihu ina woni e moodon, fay si
taweede ɓalli mon wo maaydi saabe hakke, yonki-
iji mon kaa wo buurdi saabe on ndaardaama on
fonnditiiɓe.
11 Si Ruuhu Laamdo ina woni ley ɓerde moodon,
Laamdo buurtindo Iisaa Almasiihu e hakkunde
maayɓe oon, hokkan ɓalli mon maayooji diin ngu-
urndam, hokkiran dum Ruuhu muudum gondo
ley ɓerde mon oon.
12 Ndelle, sakiraaɓe, won ko tilsani en, de dum
wanaa jokkude muuyde terde.
13 Sabo si on mbuurdii odon njokka muuyde
terde, on maayan. Ammaa si on mbardii muuyde
deen Ruuhu Laamdo fu, on mbuuran.
14 Ɓe Ruuhu Laamdo dowata fuu wo ɓiɓɓe
Laamdo.
15 Laamdo hokkaay on Ruuhu gadoowo on
maccuɓe faa ngarton e kulol. O hokkii on Ruuhu
gadoowo on ɓiɓɓe Laamdo. Kam wadata faa nod-
diren Laamdo «Abba».
16 Ruuhu oon e hoore muudum na hawta e ɓerde
meeden faa laamna en wo en ɓiɓɓe Laamdo.
17 Si en ɓiɓɓe, wo en ronooɓe du. En ndonan ko
Laamdo aadinoo duum, en ndondan e Almasiihu
du. Sabo sini en njardi torra e makko fu, en
keɓidan e makko teddeengal du.

Haala teddeengal garoowal

18 Mi hiisake torraaji wakkati joonin mbaawaa
fonndeede e teddeengal ngal Laamdo ɓanginanta
en.
19 Si goonga, tagoore fuu ina heppi nyannde nde
Laamdo ɓanginta ɓiɓɓe muudum ndeen.
20 Sabo tagoore ndeen ina faddee hiɓɓinde ko
nde jeyi gollude. Wanaa e muuyde mayre dum

waɗaa, wo Laamɗo muuynoo ɗum. Ammaa jikke
ina heddii,
21 sabo tagoore ndeen rimɗinte e maccungaaku
nyolngu, yaaree e ley ndimaaku e teddeengal ngal
ɓiɓɓe Laamɗo ndesanaa.
22 Sabo eɗen anndi, faa joonin tagoore ndeen
fuu ina uuma ina tampi e naawalla ŋatawere.
23 Wanaa ko tagaa tan uumata, enen heɓirɓe Ru-
uhu Laamɗo oon hono dokkal Laamɗo artiingal,
enen du eɗen uuma. Eɗen keppi Laamɗo waɗaay
en ɓiɓɓe muuɗum, de rimɗina ɓalli men.
24 En kisinaama, de wo ley jikke dow ko warata
tafon. De jikke keɓaaɗo selii laataade jikke, sabo
neɗɗo yowataa jikke e dow ko heɓi.
25 Ammaa si eɗen njowi jikke e dow ko en keɓaay
tafon, en ndoomiran ɗum munyal.

26 Katin du, Ruuhu waran na walla en e
lokkaaku men. Sabo si goonga, en anndaa no
kaanɗen waɗirde du'aare ni. Ammaa Ruuhu oon
e hoore muuɗum nyaaganto en Laamɗo, nyaago-
ranoo en uumaali ɓurɗi haalaaji luggude.
27 Laamɗo kumpitiiɗo ko woni ley ɓerɗe men
oon du ina anndi anniya Ruuhu, sabo wo e
muuyɗe makko Ruuhu oon nyaagirantoo seniiɓe
ɓeen.
28 Eɗen anndi Laamɗo ina gollira huunde fuu
faa laatanoo yiɗuɓe ɗum ko woodi, ɓe o noddi
fodde anniya makko.
29 Sabo ɓe Laamɗo anndi gilla tagaaka ɓeen, o fo-
danake ɗum'en nanndude e Ɓiyiiko oon, faa Ɓiɗɗo
oon laatoo afo ardiiɗo dow sakiraaɓe heewɓe.
30 Katin du ɓe o fodanii ɓeen, o noddii ɗum'en, ɓe
o noddi ɓeen, o tiigorake ɗum'en fonnditiiɓe, ɓe o

tiigorii fonnditiiɓe ɓeen du, o hokkii ɗum'en ngeɗu muɓɓen e teddeengal makko.

Haala njinngu Almasiihu

31 Caggal ɗuum fuu, ɗume mbi'eten? Si Laamɗo
ina wondi e meeɗen, moy waawani en?
32 Kanko, fay Ɓiyiiko oon e hoore muuɗum o
haɗaay en, o hokkitirii ɗum saabe meeɗen en fuu.
Si noon woni moyyere makko, wanaa o hokkidan
en e muuɗum huunde fuu naa?
33 Moy yaarata ɓe Laamɗo suɓii ɓeen sariya? Fay
gooto, sabo Laamɗo tiigorake ɓe fonnditiiɓe!
34 Moy waawi felude ɓe yeeso sariya? Fay gooto,
sabo Iisaa Almasiihu maayii, ko ɓuri ɗum du, o
iirtake. Imo jooɗii gere nyaamo Laamɗo, imo
nyaaganoo en.
35 Ɗume waawi senndude en e njinngu Almasi-
ihu? Tiiɗallaaji naa, ɓillaare naa, torra naa,
yolbere naa, kolndam naa, masiiba naa, maa
kaafaahi naa?
36 Wo hono no Binndi ɗiin mbiiri:

«Saabe maaɗa miɗen nesa maayde
nyannde fuu,
miɗen ndaardee hono baali kirseteeɗi ni.»*

37 Ammaa e ley majjum fuu, saabe jiɗɗo en oon,
eɗen ɓuri fay jaalotooɓe.
38 Sabo miɗo tannyori, wanaa maayde, wanaa
nguurndam, wanaa maleyka'en, wanaa laamu,
wanaa ko wari joonin, wanaa ko waroyta, wanaa
semmbe,

---

* **8:36** Jabuura 44.23.

39 wanaa ko woni faa dow, wanaa ko woni faa ley,
huunde fuu ko tagaa waawaa senndude en e njin-
ngu ngu Laamɗo waɗani en ley kawtal meeɗen e
Joomiraaɗo men Iisaa Almasiihu.

9

Haala lenyol ŋgol Laamɗo suɓii

1 Wo goonga kaalammi miin kawtuɗo e Almasi-
ihu, mi fenataa. Ɓernde am nde Ruuhu Ceniiɗo
ɗowata ndeen, ina seedanoo kam miɗo haala
goonga.
2 Ɓernde am ina woodi mettorgal cattungal, nde
selataa naawude
3 saabe Alhuudiyankooɓe ɓeen. Mi jaɓanno
laataade kuɗaaɗo mi seeda e Almasiihu miin e
hoore am si ina nafannoo sakiraaɓe am ɓe kaw-
tumi yuwdi ɓeen.
4 Ɓeen ngoni Israa'iila'en. Laamɗo waɗi ɓe ɓiɓɓe
muuɗum, holli ɓe teddeengal muuɗum. Kamɓe
njeyi aadiiji ɗiin e Tawreeta Muusaa oon. Wo
kamɓe Laamɗo anndini no ɓe ndewirta ɗum,
kamɓe Laamɗo waɗani amaanaaji muuɗum.
5 Kamɓe yuuri e maamiraaɓe Israa'iila
arandeeɓe ɓeen. Almasiihu du, neɗɗaaku
muuɗum yuuri e lenyol ngool. Jettooje ngoodanii
Laamɗo tiimuɗo huunde fuu faa abada! Aamiina.
6 Ɓum fuu wanaa wi'ude konngol Laamɗo ngool
hunngake laataade. Sabo wanaa yuuruɓe e Is-
raa'iila ɓeen fuu ngoni Israa'iilankooɓe,
7 wanaa yuuruɓe e Ibrahiima ɓeen fuu ngoni
ɓiɓɓe muuɗum jaati. Sabo Laamɗo wi'ii Ibrahi-
ima: «Wo faro Isiyaaka yuwdi maa hiisortee.»*

* **9:7** Fuɗɗoode 21.12.

8 Inan ko ɗum yiɗi wi'ude: wanaa ɓiɓɓe
Ibrahiima rimiraaɓe no yimɓe fuu ndimirtee
nii ngoni ɓiɓɓe Laamɗo, ammaa wo rimiraaɓe
saabe amaana ɓeen tiigoraa wo yuwdi makko.
9 Sabo Laamɗo waɗii amaana e haalaaji ɗiin,
wi'i, «Mi wartan e hono wakkati o mawuuri, de
Saaratu heɓan ɓiɗɗo gorko.»†
10 Wanaa ɗum tan. Ndaaren no Rebeka hooyiri
reedu ɓiɓɓe ɗiɗo du. Baaba maɓɓe wo gooto,
Isiyaaka, maami en oon.
11-12 Gilla ɓiɓɓe ɓeen ndimaaka sakko ɓe ngaɗa
ko wooɗi naa ko boni, ndeen Laamɗo wi'i Rebeka:
«Mawniiwo oon laatoto maccuɗo minyiiwo oon.»‡
O waɗirii noon faa anniya makko dow suɓagol
tabita. Suɓagol makko ngool yowaaki e golle
yimɓe, wo e Laamɗo noddoowo oon ngol yowii.
13 Wo noon Binndi ɗiin mbiiri: «Yaakuuba ko-
rsinmi, de Isuwa mbanyumi.»§
14 Ndelle, ɗume mbi'eten? Laamɗo wo oonyiiɗo
naa? Kayto! Fay seeɗa!
15 Inan ko o wi'i Muusaa:
«Mi hinnoto mo muuyumi hinnaade,
mi yurmoto mo muuyumi yurmaade.»*
16 Ndelle, suɓagol makko yowaaki e muuyɗe neɗɗo
naa e tinnaare muuɗum, ammaa wo dow Laamɗo
jurmotooɗo oon ngol yowii.
17 Sabo e ley Binndi ɗiin, Laamɗo wi'ii Fira'awna:
«Ko ngaɗirmaami kaananke dey, faa mi hollira
baawɗe am e maaɗa, katin du faa innde am
gooynee e adunaaru ndu fuu.»†

---

† **9:9** Fuɗɗoode 18.10, 14. ‡ **9:11-12** Fuɗɗoode 25.23. § **9:13** Malakiya 1.2-3. * **9:15** Wurtagol 33.19. † **9:17** Wurtagol 9.16.

18 Ndelle, Laamɗo yurmoto mo muuyi, yoornan
ɓernde mo muuyi.

19 Ndelle on yaman kam: «Si wo noon worri fu,
ɗume Laamɗo felirta yimɓe? Moy waawi salaade
muuyɗe makko ɗeen?»
20 Aan ɓii-Aadama oon, wo a moy faa njed-
daa Laamɗo? Yalla loonde mahaande ina yama
mahuɗo ɗum oon: «Ko waɗi de mahirɗaa kam
ni?»?
21 Mahoowo looɗe ina waawi waɗude e loope
ɗeen ko yiɗi fuu: e loopal gootal o maha loonde
gollirteende ko teddi, o maha wonnde du gollir-
teende ko heɓaa fuu.
22 Wooɗi, fay si taweede Laamɗo muuyi
ɓanginde tikkere muuɗum e baawɗe muuɗum,
o munyanii ɓe o tikkani ɓeen munyal cattungal,
ɗum woni haanduɓe e halkude ɓeen.
23 O waɗirii noon du faa o ɓangina keewal darja
makko dow ɓe o yurmotoo ɓeen, ɓe o segilanii gilla
ko ɓooyi faa ngonda e darja makko.
24 Ɗum woni enen ɓe o noddi ɓeen. De wanaa e
ley Alhuudiyankooɓe tan, wo e ley lenyi goɗɗi ɗiin
du.
25 Ɗum woni ko Laamɗo wi'i e annabi Hoseya:

«Yimɓe ɓe nganaa yimɓe am,
mi noddiran ɓe yimɓe am,
yimɓe ɓe korsinaaka ɓeen,
mi noddiran ɓe yimɓe am horsuɓe.
26 Katin du, nokku ɗo ɓe mbi'etee ɓe nganaa yimɓe
am,
ɗoon ɓe inndiroytee ɓiɓɓe Laamɗo buurɗo.»‡

‡ **9:26** Hoseya 2.25, 2.1.

27 Annabi Esaaya du haalii haala Israa'iilankooɓe,
wi'i: «Ƒay si ɓiɓɓe Israa'iila keewiri no njaareendi
maayo ni, seeɗa maɓɓe tan hisintee,
28 sabo Joomiraaɗo tabintinan konngol muuɗum
dow adunaaru, hiɓɓinan ngol fuu law.»§
29 Katin du wo nii Esaaya wiirunoo gilla arande:
«Sini Joomiraaɗo jom baawɗe fuu oon accidaayno
en ƴuwdi,
tawanno en laatake hono wuro Sodoma ni, en
nanndii e wuro Gomoora.»*

No Laamɗo ndaardata goonɗinɓe Iisaa ɓeen fonnditiiɓe

30 Ndelle, ɗume mbi'eten? Inan ko mbi'eten:
yimɓe ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe ɓe pilaakino
fonnditaare ɓeen, ɓe keɓii fonnditaare, ɗum woni
fonnditaare saabe goonɗinal.
31 Ammaa Israa'iilankooɓe pilorake fonnditaare
e jokkugol Tawreeta, de ɓe keɓaay fonnditaare
ndeen.
32 Ko waɗi? Sabo ɓe piloraaki ɗum goonɗinal,
wo e golle maɓɓe ɓe pilorii ɗum. Ndelle ɓe pergake
e «hayre fergoore ndeen»
33 hono no Binndi ɗiin mbiiri ni:
«Inan, mi joyyinan e Siyona hayre nde yimɓe per-
gotoo e muuɗum,
tefaare liɓoore ɗum'en.
De goonɗinɗo nde fuu semtintaake.»†

10

1 Sakiraaɓe, ko muuyumi ley ɓernde am e ko
nyaagotoomi Laamɗo wo Israa'iilankooɓe kisinee.

§ **9:28** Esaaya 10.22-23. * **9:29** No Sodoma e Gomoora kalkiraa ni winndaama e ley Fuɗɗoode 19.1-29. † **9:33** Esaaya 28.16.

2 Miɗo seedanoo ɓe ɓe njinnganii Laamɗo sanne,
de jinngi ɗiin ngaldaa e paamal.
3 Ɓe paamaay fonnditaare nde Laamɗo hokkata
ndeen, faa ɓe pilanii ko'e maɓɓe dabare laataade
fonnditiiɓe. Ɗuum waɗi de ɓe ɗowtanaaki laa-
wol ngol Laamɗo ndaardata neɗɗo wo ponnditiiɗo
ngool.
4 Sabo Almasiihu woni timmoode jamirooje
Tawreeta faa goonɗinɗo ɗum fuu ndaardee pon-
nditiiɗo.

No kisindam woodirani goonɗinɗo Almasiihu fuu

5 Inan ko Muusaa winndi dow fonnditaare
yuurunde e Tawreeta ndeen: «Neɗɗo gaɗoowo
jamirooje Tawreeta, kam wuurdata saabe ma-
jje.»*
6 Ammaa inan ko haala Laamɗo wi'i dow fon-
nditaare yuurunde e goonɗinal ndeen: taa wi'u e
ɓernde maa «Moy yeeŋata dow kammu?» Ɗum
woni faa jippina Almasiihu,
7 naa «Moy yahata laakara?» Ɗum woni faa
ummintina Almasiihu e hakkunde maayɓe.
8 Ndelle, ɗume Binndi ɗiin mbi'i? «Konngol
Laamɗo ina ɓadii ma, ingol woni e hunnduko maa,
ingol woni e ɓernde maa.»† Konngol ngool woni
kabaaru goonɗinal ngal min mbaajotoo ngaal.
9 Si a wi'ii e hunnduko maa Iisaa wo Joomiraaɗo,
de a goonɗinii e ɓernde maa Laamɗo iirtinii mo e
maayde fu, a hisinte.
10 Sabo wo e ɓernde neɗɗo goonɗinta, de
Laamɗo ndaardan ɗum ponnditiiɗo. Wo e

* **10:5** Lewinkooɓe 18.5. † **10:8** Fillitagol Tawreeta 30.12-14.

hunnduko neɗɗo haaldata ko goondini, de Laamɗo hisina ɗum.
11 Wo hono Binndi ɗiin mbiiri: «Goondindo mo fuu semtintaake.»
12 Joonin, walaa ko senndi Alhuudiyanke e mo wanaa Alhuudiyanke. Ɓe fuu Joomii ɓe wo gooto, kam woni kebbinoowo moyyereeji muuɗum e noddooɓe ɗum ɓeen fuu.
13 Sabo «neɗɗo fuu noddude innde Joomiraaɗo, hisinte.»‡
14 Ammaa noy ɓe keɓirta noddude mo si ɓe ngoondinaay mo? Noy ɓe ngoondinirta mo si ɓe nanaay kabaaru makko? Noy ɓe nanirta kabaaru makko si baajotooɗo walaa?
15 Noy yimɓe mbaajortoo du si nulaaka? Binndi ɗiin mbi'ii: «Ndaar, koyɗe jottinooje Kabaaru Lobbo na mbelna ɓernde koy!»§
16 De wanaa yimɓe fuu njaɓani Kabaaru Lobbo oon. Annabi Esaaya wi'ii: «Joomiraaɗo, moy goondini waaju amin?»*
17 Ndelle goondinal ina yuura e nanude waaju, waaju du ina yuura e konngol Almasiihu.
18 De miɗo yama yalla Israa'iilankooɓe nanaay naa? Ɓe nanii koy! Aayaare wi'ii:
«Daaɗe maɓɓe nanaama e adunaaru fuu,
konngi maɓɓe njottake faa hoore leydi.»†
19 Miɗo yama katin: Israa'iilankooɓe paamaay naa? Gilla arande Muusaa winndii ko Laamɗo wi'i:
«Mi waɗan faa kiron yimɓe ɓe nganaa yuwdi goongaari,

‡ **10:13** Jowiila 3.5. § **10:15** Esaaya 52.7. * **10:16** Esaaya 53.1.
† **10:18** Jabuura 19.5.

mi waɗan faa tikkanon yuwdi ndi walaa
hakkillo.»‡
20 Ndeen kaa, annabi Esaaya hulaay wi'ude caggal
ɗuum:
«Yimɓe ɓe pilaakino kam ɓeen njiitii kam,
yimɓe ɓe yamanaay kam ɓeen du,
mi ɓanganii ɗum'en hoore am.»§
21 Ammaa to Israa'iila, Laamɗo wi'ii:
«Fajiri faa futuro miɗo filoo jaɓɓaade yimɓe saliiɓe,
sattuɓe.»*

11

No Laamɗo holliri ina yurmoo Israa'iilankooɓe

1 Ndelle, miɗo yama yalla Laamɗo yoppii yimɓe
muuɗum Israa'iilankooɓe ɓeen naa? O yoppaay!
Sabo miin e hoore am wo mi Israa'iilanke, wo mi
yuwdi Ibrahiima, wo e lenyol Benyamin njeyaami.
2 Laamɗo yoppaay yimɓe muuɗum ɓe suɓinoo
gilla arande ɓeen. Yalla on anndaa ko Binndi
ɗiin mbi'i nde annabi Iliyaasa woyanannoo Is-
raa'iilankooɓe ɓeen to Laamɗo naa? O wi'ii:
3 «Joomiraaɗo, ɓe mbarii annabaaɓe maa, ɓe
kalkii kirsirɗe maa sadaka. Miin tan heddii, de iɓe
ndaara no ɓe mbarda kam.»
4 Ammaa ɗume Laamɗo jaabii mo? O wi'ii:
«Mi resanii hoore am worɓe ujunaaje njeɗɗo ɓe
cujidanaay tooru wi'eteendu Ba'al.»
5 Hono noon, hakkunde yimɓe hannden ɓeen,
ina woodi yimɓe seeɗa ɓe Laamɗo suɓorii saabe
hinney muuɗum.

---

‡ **10:19** Fillitagol Tawreeta 32.21. § **10:20** Esaaya 65.1. * **10:21** Esaaya 65.2.

6 De si o suɓorake ɓe hinney fu, en anndan
o suɓoraaki ɓe saabe golle maɓɓe. Si wo saabe
golle maɓɓe fu, hinney Laamɗo oon heddataako
laataade hinney katin.
7 Ndelle, ɗume laatii? Ko laatii dey,
Israa'iilankooɓe ɓeen keɓaay ko pilotonoo ɗuum,
wo ɓe Laamɗo suɓii ɓeen ni keɓi ɗum. Heddiiɓe
ɓeen, ɓerɗe muɓɓen njoornaa
8 hono no winndiraa ni:
«Laamɗo uddii hakkillooji maɓɓe,
wumnii gite maɓɓe, faaɗinii noppi maɓɓe.
Faa hannden noon worri.»*
9 Daawda du wi'ii:
«Wo rewugol maɓɓe bonngol ngool laatanoo ɓe
tuugol† faa ɓe njana ley maggol,
laatanoo ɓe fergere faa ɓe njukkee.
10 Wo gite maɓɓe niɓɓinee taa ɓe nji'a,
wo ɓaawe maɓɓe turee faa abada!»‡
11 Ndelle, miɗo yama: ko Alhuudiyankooɓe ɓeen
pergii ɗuum, yalla wo faa ɓe caama faa abada naa?
Wanaa koy! De wo saabe lutti maɓɓe ɗiin, yimɓe ɓe
nganaa Alhuudiyankooɓe ɓeen keɓiri kisindam,
faa Alhuudiyankooɓe ɓeen kira.
12 Si lutti maɓɓe ɗiin laatanake yimɓe adunaaru
barke, si mursey maɓɓe du laatanake ɓe nganaa
Alhuudiyankooɓe ɓeen barke, barke oon ɓuran
ɗum manngu sanne si Alhuudiyankooɓe ɓeen fuu
tuubii.

Haala hisineede yimɓe ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe

---

* **11:8** Fillitagol Tawreeta 29.3, Esaaya 29.10. † **11:9** Tuugolwo ko woɓɓe mbi'ata huuseeru maa bedorgal. ‡ **11:10** Jabuura 69.23-24.

13 Joonin, wo onon yimɓe ɓe nganaa Alhu-
udiyankooɓe ɓeen kaaldammi: ko laatiimi nu-
laaɗo e mooɗon ɗuum, miɗo mantoroo gollal ngal
kokkaami ngaal
14 de na hasii mi heɓan waddude kiram e ley
lenyol am, faa mi hisina woɓɓe maɓɓe.
15 Sabo si woɗɗineede Alhuudiyankooɓe waɗi de
yimɓe adunaaru ndewrintinaa e Laamɗo fu, ɗume
laatoytoo si ɓe njaɓɓowaama? Ɗum laatorto hono
wo ɓe yaltuɓe e maayde!
16 Si tamre arandeere sakkaama Laamɗo,
tame keddiiɗe ɗeen du cakkaama. Si ɗaɗi lekki
cakkaama Laamɗo, licce ɗeen du cakkaama.
17 Joonin le, Israa'iilankooɓe ina nga'i hono no
lekki jaytun ki licce muuɗum goɗɗe caltaa. Aan
mo wanaa Alhuudiyanke nannduɗo e liccal jaytun
laddeehi, a waddaama, a dobaama e jaytun kiin.
Nii keɓirɗaa ngeɗu e ko yuurata e ɗaɗi jaytun kiin.
Aɗa heɓa barke lekki kiin, aɗa mawnida e licce
goɗɗe ɗeen.
18 Saabe majjum, taa mantoɗaa yeeso licce cal-
taaɗe ɗeen. De si aɗa mantoo fu, miccoɗaa wanaa
aan wuurni ɗaɗi ɗiin, wo ɗaɗi ɗiin mbuurni ma.
19 Ina wooɗi tawee aɗa wi'a: «Ko waɗi de licce
ɗeen caltaa dey, wo faa miin mi naata, mi dobee
ɗo.»
20 Goonga! Ammaa ko ɗe caltiraa dey, wo rafi
goonɗinal majje. Aan aɗa heddii e dobeede saabe
goonɗinal maa. Ndelle, taa mawninkina, ammaa
hulu.
21 Sabo si Laamɗo accaay licce arandeeje ɗeen
fu, accataa ma aan du.
22 Ndelle, taykita moyyuki Laamɗo e tikkere
muuɗum fuu: tikkere makko na woni e saamuɓe

ɓeen, de moyyuki makko na woni e maaɗa sini aɗa tabiti e moyyuki kiin. Si wanaa ɗuum fu, aan du a saltete.
23 Israa'iilankooɓe du, si ɓe njoppii salaare maɓɓe de ɓe ngoondini fu, Laamɗo nannan ɓe katin hono no licce ndobirtee e lekki. Sabo Laamɗo ina jogii baawɗe dobude ɓe e lekki kiin katin.
24 Ndelle aan yuuruɗo e lekki laddeehi oon, si a saltaama e makki a dobaama e lekki jaytun aawaaki kiin, haala fuu walaa licce yuurɗe e lekki aawaaki kiin, si caltanooma ina mbaawi dobeede e inna muɓɓen.

No Laamɗo yurmortoo yimɓe fuu

25 Sakiraaɓe, mi yiɗaa ndullon ko suudi ɗum ɗo, heɓa taa ndaardon ko'e mon wo on jom'en hakkillo: Israa'iilankooɓe laatake yoorɓe ɓerɗe, de ɗum timman wakkati siyiiji yimɓe ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe fuu ngoondini, naati laamu Laamɗo.
26 Hono noon Israa'iilankooɓe ɓeen fuu kisinirtee, no Binndi ɗiin mbiiri ni:
«Kisinoowo yuuran e Siyona,
ittan luttal fuu e yuwdi Yaakuuba.»§
27 «Ɗum woni amaana am e maɓɓe
wakkati nde mooytammi hakkeeji maɓɓe.»*
28 Ko Alhuudiyankooɓe ɓeen njaɓaay Kabaaru Lobbo oon ɗuum, ɓe laatorii wayɓe Laamɗo, ammaa wo ɗum saabe moodon faa keɓon Kabaaru oon. De ko Laamɗo suɓii ɓe ɗuum, ɓe laatake ɓe o yidi saabe maamiraaɓe maɓɓe.

§ **11:26** Esaaya 59.20. * **11:27** Yeremiya 31.33-34.

29 Wo noon, sabo Laamɗo waylitataa anniya dow
mo moyyinani dokke muuɗum, e dow mo noddi.
30 Onon yimɓe ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe,
arande on calakeno Laamɗo, de joonin kaa on
keɓii yurmeende saabe sattere Alhuudiyankooɓe.
31 Noon du, joonin wo ɓeen calii Laamɗo, de
Laamɗo yurmii on. De ɗum laatake faa ɓeen du
keɓa yurmeende makko.
32 Sabo Laamɗo uddii yimɓe fuu e ley salaare, faa
o yurmoo ɓe fuu.
33 Hey barkeeji Laamɗo korsuɗi ina keewi!
Hakkilantaaku makko e anndal makko ina luggi!
Fay gooto waawaa anndude anniyaaji makko. Fay
gooto waawaa faamude laabi no o gollirta.
34 Wo hono noon winndiraa:
«Moy anndi miilooji Joomiraaɗo?
Moy laatii tindinoowo ɗum?»†
35 «Moy artii hokkude mo sakko o yoɓa ɗum?»‡
36 Si goonga, huunde fuu e makko yuuri, huunde
fuu wo kanko tiigii, huunde fuu wo kanko jeyi. Wo
teddeengal woodan mo faa abada! Aamiina.

12

No goonɗinɓe Iisaa kaani wuurdude

1 Ndelle sakiraaɓe, miɗo nyaagoo on sanne
saabe yurmeende Laamɗo, cakkee ko'e mon
laatoɗon sadaka buurɗo, ceniiɗo, belɗo Laamɗo.
Ɗum woni dewal ngal kaanɗon rewrude mo ngaal.
2 Taa nyemmbitee adunaaru, ammaa accee
Laamɗo heyɗintina hakkillooji mon faa ɓerɗe

† **11:34** Esaaya 40.13. ‡ **11:35** Ayuuba 41.3.

moodon mbaylitoo. Ndeen, on mbaawan an-
ndude muuyde Laamdo: ko woodi e ko weli mo e
ko hiɓɓi.
3 Saabe moyyere nde Laamdo hokki kam ndeen,
mido wi'a mono e moodon fuu: taa njaaree
ko'e moodon to on njottaaki, ammaa ndaardon
ko'e mon e miilooji hakkilantaaku, kawrooji e
goondinal ngal Laamdo etani on ngaal.
4 Gooto e meeden fuu ina jogii terde keewde, de
terde deen fuu kawtaa golle.
5 Hono noon, enen e keewal meeden fuu, wo en
nedido gooto e ley kawtal meeden e Almasiihu. En
fuu eden njeydaa no terde fuu njeydiraa e ɓanndu
ni.
6 En kokkaama dokke ceedude de Laamdo
hokkiri en moyyere muudum. Si Laamdo hokkii
nedido haaltude konngol ngol watti e muudum,
haaltira ngol no fotiri e goondinal muudum.
7 Mo Laamdo hokki dokkal wallude woɓɓe, o
walla ɓe. Mo o hokki dokkal janngine, o janng-
ina.
8 Mo o hokki dokkal semmbindina yimɓe,
o semmbindina dum'en. Mo o hokki dokkal
moyyande woɓɓe du, o hokkira e yardaamuye.
Mo o hokki dokkal ardaade, o ardoroo tinnaare.
Mo o hokki dokkal yurmeende du, o yurmoroo
woɓɓe e seyo.
9 Njinngu moodon laatoo ngu waldaa e
naafikaaku. Mbanyee ko boni, kaɓɓee e ko woodi.
10 Njidunduree njinngu sakiraagu, mono fuu
teddina banndum faa ɓurna dum hoore muudum.
11 Taa accee tinnitaare mon feewa. Ngollanon
Joomiraado e ɓerde mon fuu.

12 Mbeltee e ley jikke moodon, munyee torra,
tinnee keddododon e du'aare.
13 Mballee seniiɓe Laamdo e haajuuji muɓɓen,
laatee jaɓɓotooɓe weerɓe.
14 Mbarkinee torrooɓe on. Mbarkinon ɓe, taa
kudon ɓe.
15 Ceyodee e seyiiɓe, mboydee e woyooɓe.
16 Laatodee miilo wooto. Taa pilee manngu
ammaa kawtee ko'e mon e lokkaaɓe. Taa tiigoree
ko'e mon on jom'en hakkillo.
17 Si goddo wadii on ko boni, taa njomnitee dum.
Kakkilanee wadude ko yimɓe fuu ndaarata na
ŋardi.
18 Si na laatoo, ngondiree e yimɓe fuu e jam.
Pilodon dum haddi no mbaawrudon.
19 Sakiraaɓe horsuɓe, taa njomnitanee ko'e mon.
Ko kaandon wadude dey, accee tikkere Laamdo
ndeen yomnitanoo on. Sabo e ley Binndi diin
Joomiraado wi'ii: «Miin woni jomnitotoodo, miin
yoɓoyta ɓe.»*
20 Ina winndaa katin: «Si ganyo ma yolbii fu,
nyaamnaa dum, si domdii njarnaa dum. Si a wadii
nii fu, a wadan o semta saabe ko o wadi ko boni
duum.»†
21 Taa accu ko boni jaale, ammaa jaalora ko boni
duum e ko woodi.

13

Haala dowtanaade laamiiɓe

1 Mono fuu dowtanoo laamiiɓe, sabo laamu
walaa si wanaa yuurungu to Laamdo. Laamiiɓe fuu
wo Laamdo joyyini dum'en.

---

* **12:19** Fillitagol Tawreeta 32.35. † **12:20** Banndi 25.21-22.

2 Saabe ɗuum, neɗɗo fuu caliiɗo laamu leydi
salake ko Laamɗo yamiri. Caliiɗo yamiroore
Laamɗo du fooɗanan hoore muuɗum jukkungo.
3 Gaɗoowo ko woodi walaa ko huldata hooreeɓe
ɓeen, wo gaɗoowo ko boni hulata ɓe. Aɗa yidi
tawee a hulataa laamiiɓe leydi naa? Ndelle,
ngaɗaa ko woodi. Ndeen laamu yettete.
4 Sabo laamiiɓe wo gollanooɓe Laamɗo faa nafe.
Ammaa si tawii wo ko boni ngaɗataa, kulaa, sabo
wanaa ɓolum laamiiɓe mbakkorii kaafaahi. Wo
ɓe gollanooɓe Laamɗo faa ɓe tabintina jukkungo
muuɗum dow gaɗoowo ko boni fuu.
5 Ndelle, tilay ɗowtanoɗon laamiiɓe ɓeen,
wanaa saabe hulde jukkeede tan, ammaa faa
taa ɓerɗe mon pela on du.
6 Ɗum wadi de oɗon njoɓa lampo, sabo laamiiɓe
ɓeen wo gollanooɓe Laamɗo, hokkuɓe wakkatiiji
muɓɓen fuu faa laamoo.
7 Kokkee mono fuu ko jeyi hokkeede. Kokkee
lampo mo kaanɗon hokkude lampo, kokkon tino
mo kaanɗon hokkude tino. Kulon mo kaanɗon
hulude, teddinon mo kaanɗon teddinde.

No yimɓe njeyri yiɗundurde

8 Taa njoganee fay gooto nyamaande. Huunde
wootere tan haani laataade nyamaande, ɗum
woni yiɗundurde. Sabo jiɗɗo gondo muuɗum fuu,
tabintinii jamirooje Tawreeta.
9 Oɗon anndi kaɗaadi ɗii ɗo: «Taa jeenu, taa waɗu
war-hoore, taa wujju, taa muuyu ko a jeyaa».
Kanji e jamirooje goɗɗe ɗeen fuu ina kawriti e
yamiroore wootere. Ndeen woni: «Njiɗiraa gondo
maa no njiɗirɗaa hoore maa ni.»

10 Jiɗɗo gondo muuɗum waɗataa ɗum ko boni.
Ndelle njinngu na tabintina Tawreeta oon.
11 Taykee kujje ɗeen, sabo oɗon anndi wakkati
mo ngonɗen e muuɗum. Wakkati mo kaanɗon fin-
ude oon yonii. Sabo joonin kisindam ɓuri ɓadaade
en diina nde naatunoɗen e goonɗinal ndeen.
12 Jemma ɓadake timmude, nyalooma ɓattake.
Ndelle, celen gollude golle nimre, kooyen kaɓitirɗe
annoora.
13 Mbuurden no haaniri, hono no wonɓe ley
annoora nyalooma. Wanaa e ley fijirde bonnde e
sulagol, wanaa e golleeji ɓalli tuunɗi e rafi semto,
wanaa e pooɗundural e kiram.
14 Ɓornoree Joomiraaɗo meeɗen Iisaa Almasiihu
hono no kaddungal ni, taa kilnee muuyɗe terɗe
mooɗon, taa nyaamnon ɗe.

14

Haala lokkaaɓe e jom'en semmbe

1 Njaɓɓee mo goonɗinal muuɗum lokkiɗi tawa
on peldaay ɗum ko miilotoo.
2 Hasii goɗɗo ina woodi goonɗinal faa na waawi
nyaamude huunde fuu, tawee goɗɗo du goonɗinal
muuɗum ina lokkiɗi faa nyaamataa teewu.
3 Nyaamoowo teewu oon taa yawa mo nyaa-
mataa teewu oon. Mo nyaamataa teewu oon taa
fela nyaamoowo teewu oon, sabo Laamɗo jaɓɓake
mo.
4 Aan, wo a moy faa pelaa gollanoowo goɗɗo?
Yalla imo darii faa wooɗi naa o saamii, ɗum fuu wo
donngal joomiiko. O daroto faa wooɗa du, sabo
Joomiraaɗo ina woodi baawɗe jogaade mo faa o
daroo.

5 Hasii goɗɗo ina jogorii nyalaande wootere ina
ɓuri goɗɗe teddude, tawee goɗɗo du ina jogorii
nyalaaɗe fuu wo potu. Mono fuu tannyora ko
miilotoo ɗum e ley hakkillo muuɗum.
6 Ɓurdinɗo nyalaande oon waɗirii ɗum saabe
Joomiraaɗo. Katin du, nyaamoowo ko yiɗi fuu
oon waɗirii ɗum saabe Joomiraaɗo, sabo imo yetta
Laamɗo. Mo nyaamataa teewu oon du waɗirii
ɗum saabe Joomiraaɗo, imo yetta Laamɗo kanko
du.
7 Sabo fay gooto e meeɗen wuurantaa hoore
muuɗum, katin du fay gooto e meeɗen maayantaa
hoore muuɗum.
8 Si en mbuurii, wo Joomiraaɗo mbuuranɗen. Si
en maayii du, wo Joomiraaɗo maayanɗen. Si en
mbuurii naa si en maayii fu, wo Joomiraaɗo oon
jeyi en.
9 Sabo Almasiihu maayii, de ummii e maayde
faa laatoo Joomiraaɗo wuurɓe e maayɓe fuu.

10 Aan, ko waɗi de aɗa fela sakiike maa
goonɗinɗo oon? Naa aan, ko waɗi de aɗa yawa
sakiike maa goonɗinɗo oon? En fuu, en ndaroyto
yeeso sarorde Laamɗo.
11 Sabo ina winndaa:
«Joomiraaɗo wi'ii:
‹Tannyoree, no tannyorɗon mi buurɗo:
Koppi fuu kofanto kam,
ɗemle fuu ceedoto miin woni Laamɗo.› »*
12 Ndeen mono e meeɗen fuu jaabanto hoore
muuɗum yeeso Laamɗo.

---

* **14:11** Esaaya 45.23.

13 Ɗum le, taa pelunduren hakkunde meeɗen
katin. Kooyee anniya reentaade e huunde fuu ko
waawi fergude sakiike mon naa ko liɓata ɗum.
14 Saabe kawtal am e Joomiraaɗo men Iisaa
miɗo tannyori nyaamdu fuu e hoore muuɗum
harmaa. Ammaa si neɗɗo miilii goɗɗum wo
karmuɗum, ɗum harmanan ɗum kam kaa.
15 Si a torrii sakiike maa goondindo oon saabe ko
nyaamuɗaa, a jokkaay laawol njinngu. Taa halku
mo Almasiihu maayani dow ko nyaametee.
16 Ndelle, ko ndaarɗon na woodi ɗuum, tinnee
taa woɓɓe mbonkoo on saabe majjum.
17 Sabo laamu Laamɗo wanaa kabaaru
nyaamdu naa njaram, wo kabaaru fonnditaare e
jam e seyo ley kawtal Ruuhu Ceniiɗo.
18 Golliranoowo Almasiihu hono noon fuu, we-
lan Laamɗo, yimɓe du teddinan ɗum.
19 Ndelle, piloɗen ko ɓeydata jam hakkunde
meeɗen. Mono fuu filoo ko semmbinɗinta ban-
ndum ley goondinal.

20 Taa mbonnon golle Laamɗo saabe haala
nyaamdu. Si goonga, nyaamdu fuu ina laaɓi,
ammaa si nyaamdu ndu nyaamataa nduun ina
ferga sakiike maa, nyaamude ndu wooɗaa.
21 Ko woodi dey, wo taa nyaamon teewu naa
njaron doro, naa ngaɗon huunde fuu ko fergata
sakiike mooɗon.
22 Huunde fuu ko ngoondinɗaa, njogoɗaa ɗum
hakkunde maa e Laamɗo. Barke woodanii mo
sikkitirtaa ko woni e hakkillo muuɗum.
23 Ammaa si neɗɗo waɗii sikki-sakka de nyaami
fu, jukkete, sabo joomum nyaamiraay goondinal.
Huunde fuu ko waldaa e goondinal wo luttal.

15

1 Enen selluɓe goondinal ɓeen, edden kaani wallude ɓe goondinal muɓɓen lokkidi ɓeen. Haanaa ngadden ko weli en tan.
2 Gooto e meeden fuu filoo ko welata gondo muudum, faa nafa dum, de semmbindina dum ley goondinal.
3 Sabo fay Almasiihu jokkaay mbelirka yonki muudum, ammaa laatake no winndiraa ni: «Mbonkaaji mbonkiiɓe ma diin e am njani.»*
4 Ko winndanoo arande e ley Binndi diin duum, winndaama faa janngina en. Idi kolla en munyal, idi cellina ɓerde men, faa keɓen tannyoral ley jikke men.
5 Laamdo jom munyal, cellinoowo ɓerde oon, hokku on laataade jom'en miilo wooto hono no Iisaa Almasiihu anndiniri on ni.
6 Noon teddinirton Laamdo e anniya gooto e daande wootere. Oon woni Baaba Iisaa Almasiihu Joomiraado men.
7 Njaɓɓunduree no Almasiihu jaɓɓorii on ni, faa Laamdo teddinee.
8 Mido wi'a on: Almasiihu warii gollani Alhuudiyankooɓe. Ko o gollani ɓe duum hollitii Laamdo wo koolniido, sabo tabintinii amaanaaji di wadannoo maamiraaɓe maɓɓe diin.
9 Woodi du, wo faa lenyi goddi diin teddina Laamdo dow yurmeende muudum, hono no winndiraa:
«Saabe duum, mi yettete hakkunde lenyi,
mi yimante faa teddina innde maa.»†
10 Ina winndaa katin:

---

* **15:3** Jabuura 69.10. † **15:9** 2 Samuwiila 22.50, Jabuura 18.50.

«Onon lenyi, mbeltodee e yimɓe Joomiraaɗo ɓeen.»‡
11 Katin du:
«Njettee Joomiraaɗo, onon lenyi fuu!
Manee mo, onon siyiiji yimɓe fuu!»§
12 Annabi Esaaya du wi'ii:
«ƴuuruɗo e lenyol Yesa warowan,
oon ummoytoo faa laamoo lenyi adunaaru.
Ɗi njowan jikke majji e makko.»*
13 Laamɗo jom jikke oon hebbin on seyo e jam fuu saabe ko ngoonɗinɗon mo, faa jikke mooɗon ɓeydoo heewude saabe baawɗe Ruuhu Ceniiɗo!

No Pool haaldi kabaaru golle muuɗum

14 Sakiraaɓe am, miɗo tannyori oɗon keewi mboodirka, oɗon keewi anndal, katin du mono fuu na waawi tindinde banndum.
15 Ammaa ley ɓataaki ki miɗo suusi haalande on haalaaji goɗɗi faa laaɓa faa mi miccintina on ɗi. Mi haaldirii noon saabe moyyere nde Laamɗo hokki kam
16 laataade gollanoowo Iisaa Almasiihu e ley yimɓe ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe. Ko mbaajotoomi Kabaaru Lobbo oon ɗuum wo gollal ceniingal faa ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe ɓeen laatoo sadaka belɗo Laamɗo mo Ruuhu Ceniiɗo senini.
17 Ndelle, e kawtal am e Iisaa Almasiihu, miɗo waawi mantoraade golleeji ɗi ngollanmi Laamɗo ɗiin.
18 Sabo walaa fuu ko cuusumi haalude si wanaa ko baawɗe Almasiihu tabintini e ley golle am faa waddana ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe ɓeen

‡ **15:10** Fillitagol Tawreeta 32.43. § **15:11** Jabuura 117.1.
* **15:12** Esaaya 11.10.

ɗowtanaade Laamɗo. O waɗii ɗum ley haala am
e ley golle am,
19 e ley baawɗe maandeeji e kaayeefiiji, fuu dow
baawɗe Ruuhu Laamɗo. Hono noon njottinirmi
Kabaaru Lobbo haala Almasiihu oon nokkuuje
fuu gilla Urusaliima e seraaji muuɗum faa leydi
Illiriya.
20 Katin du, gilla arande anniya am wo waa-
jaade Kabaaru Lobbo ɗo innde Almasiihu yot-
taakino, faa taa mi nyiɓa dow nyimngo neɗɗo
goɗɗo.
21 De mi waɗa hono no winndiraa ni:
«Ɓe kumpitaakano haala makko ɓeen nji'owan,
ɓe nanaayno ɓeen du paamowan.»†

Haala anniyaaji Pool

22 Wo gollal waajaade ngaal haɗi kam warude to
mooɗon kile keewɗe.
23 Joonin kaa, gollal ngaal huuɓii leyɗe ɗee ɗo.
Katin du waɗii duuɓi keewɗi ko njiɗumi warude
to mooɗon.
24 Miɗo yiɗi fantude to mooɗon si miɗo yaha
Espanya. Si mi ndaarii on de ceyodiimi e mooɗon
fu, oɗon mbaawi wallude kam e jahaangal am faa
mi yottowoo toon.
25 De joonin kaa mi yahan Urusaliima faa mi
walla seniiɓe wonɓe toon.
26 Sabo kawrite goonɗinɓe gonɗe Makedoniya
e Akaya ɗeen anniyake hawrundurde mballa faa
kokka talkaaɓe jeyaaɓe e seniiɓe Urusaliima ɓeen.
27 Ɓe anniyorii ɗum ɓerɗe belɗe, de na tilsani
ɓe hono njobdi du. Sabo si Alhuudiyankooɓe
ɓeen mballii lenyi goɗɗi ɗiin keɓa ngeɗu e barkeeji

† **15:21** Esaaya 52.15.

Ruuhu fu, lenyi ɗiin du ina kaani wallirde Alhu-
udiyankooɓe e kujje adunaaru.
28 Si mi yottinii ɗum, mi hokkii ɓe ko hawrun-
duraa ɗuum fu, mi yahan Espanya, mi fantan to
mooɗon.
29 Miɗo anndi si mi warii to mooɗon fu, mi
wardan e barke Almasiihu keewɗo.
30 Sakiraaɓe, saabe Joomiraaɗo meeɗen Iisaa Al-
masiihu e saabe njinngu ngu Ruuhu oon hokkata
nguun, miɗo nyaagoo on sanne: kawton e am e ley
du'aawuuji mooɗon to Laamɗo saabe am.
31 Ŋaaroɗon Laamɗo danna kam e yimɓe ɓe
ngoonɗinaay wonɓe Yahuudiya ɓeen, katin du
seniiɓe wonɓe Urusaliima ɓeen njaɓɓoo ballal
ngal njaaranammi ɗum'en ngaal.
32 Hono noon, mi yottorto on e ɓernde welnde
saabe muuyɗe Laamɗo, de keɓden powtiri seeɗa.
33 Laamɗo jom jam wondu e mooɗon, on fuu.
Aamiina.

16

Jowtaali

1 Miɗo haalana on kabaaru sakiike meeɗen
debbo bi'eteeɗo Febe, gollanoowo kawrital
goonɗinɓe gonngal ley Kankiriya oon.
2 Njaɓɓoroɗon mo ley innde Joomiraaɗo no
seniiɓe ɓeen kaaniri njaɓɓoreede ni. Katin du
mballee mo e huunde fuu ko o haajaa, sabo o
wallii heewɓe, miin du o wallii kam.
3 Njowtanon kam Pirisilla e Akila, gollidooɓe e
am golle Iisaa Almasiihu ɓeen.
4 Kamɓe nesi mursude yonkiiji maɓɓe faa ɓe
ndanna yonki am. Wanaa miin tan yettata ɓe,

kawrite goondinɓe ɓe nganaa Alhuudiyankooɓe ɗeen fuu ina njetta ɓe.

5 Njowtanon kam goondinɓe hawrooɓe ley suudu maɓɓe ɓeen fuu. Njowton Epaynetus, giɗo am korsuɗo oon. Kanko artii goondinde Almasiihu ley leydi Aasiya fuu.

6 Njowton Mariyama tampanɗo on sanne oon.

7 Njowton Andoronika e Yuniya, banndiraaɓe ɓe uddidanoomi e kasu ɓeen. Wo ɓe nulaaɓe anndaaɓe sanne, katin du kamɓe artii kam goondinde Almasiihu.

8 Njowton Ampiliyaatu mo korsinirmi saabe Joomiraaɗo oon.

9 Njowton Urbaanu, gollidoowo e meeɗen golle Almasiihu oon, kam e Estaaki giɗo am korsuɗo oon.

10 Njowton Apeles, tabintinaaɗo wo jokkuɗo Almasiihu e goonga. Njowton yimɓe galle Aristobul.

11 Njowton Herodiyon banndam oon. Njowton yimɓe galle Narsisi hawtuɓe e Joomiraaɗo ɓeen.

12 Njowton Tirifena e Tirifosa, rewɓe gollanooɓe Joomiraaɗo ɓeen. Njowton Persis mo korsinmi, oon wo debbo tampuɗo sanne e ley gollande Joomiraaɗo.

13 Njowton Rufus mo Joomiraaɗo suɓii oon. Njowton inniiko mo ndaardumi wo inna am ni, miin du.

14 Njowton Asinkiriti e Felegon e Hermes e Patorooba e Hermasa e goondinɓe Iisaa wonduɓe e maɓɓe ɓeen.

15 Njowton Filoloogu e Yuliya, njowton Nere e sakiikem debbo, kam e Olimpa. Njowton seniiɓe wonduɓe e maɓɓe ɓeen fuu.

16 Jowtunduron e jowtaali ceniiɗi. Kawrite
goonɗinɓe Almasiihu fuu ina njowta on.
17 Sakiraaɓe, miɗo ŋaaroo on sanne, kakkilon
e waddooɓe ceedaagu. Iɓe perga yimɓe sabo ɓe
calake jannde nde keɓuɗon ndeen. Mboɗɗee ɓe!
18 Sabo yimɓe wa'uɓe hono noon ngollantaa
Joomiraaɗo meeɗen Almasiihu. Ko ɓe ngollanta
dey, wo deedi maɓɓe. Wo e haalaaji maɓɓe beldi
e manooje maɓɓe jaayɗe ɓe majjinirta hakkillooji
yimɓe ɓe anndaa ɓeen.
19 Onon le, kabaaru ɗowtaare mooɗon yottake
yimɓe fuu. Saabe ɗuum miɗo weltoroo on, de miɗo
muuyani on laatoɗon jom'en hakkillo e dow ko
wooɗi, laatoɗon ɓe ngalaa feloore du e dow ko
boni.
20 Laamɗo jom jam oon waɗan niison Seyɗaani
ley teppe mooɗon ko ɓooyataa. Hinney Joomi-
raaɗo meeɗen Iisaa wondu e mooɗon.
21 Timote gollidoowo e am oon ina jowta on.
Lukiyus e Yason e Sosipatoro banndiraaɓe am
ɓeen ina njowta on.
22 Miin, Tertiyu, binndanɗo Pool ɓataaki ki oon,
miɗo jowta on saabe kawtal meeɗen e Joomiraaɗo.
23 Gayus, beero am mo kawrital goonɗinɓe
ngaal hawrata galle muuɗum oon, ina jowta on.
Erasta kalfinaaɗo kaalisi ngalluure nde oon ina
jowta on, kam e Kuwartus sakiike meeɗen oon. [
24 *]

Jettooje

---

* **16:24** E ɗereeji ɓooyɗi, goɗɗi ina ɓeyda aaya 24: Hinney Joomiraaɗo meeɗen Iisaa Almasiihu wondu e mooɗon on fuu. Aamiina.

25 Jettooje ngoodanii Laamɗo baawɗo semm-
binde on fodde Kabaaru Lobbo haala Iisaa Al-
masiihu mo mbaajiimi oon. Kabaaru Lobbo
oon wo ɓangugol sirri Laamɗo cuuɗanoodo gilla
arande
26 de joonin o ɓanginaama. Dewte annabaaɓe
anndinii ɗum lenyi ɗiin fuu no Laamɗo duumiiɗo
oon yamiri ni, faa ɗi ngoondina Laamɗo, ɗi
ɗowtanoo ɗum.
27 Laamɗo kam tan woni hakkilanteejo. Ted-
deengal woodan mo faa abada saabe Iisaa Almasi-
ihu. Aamiina.

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɗo Amaana Keso

Fulfulde Burkina New Testament

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɗo Amaana Keso

This translation, published by SIM International, was published in 2012.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante) , BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2